

O. GLIHA, *Smokve na listu*. Zagreb, Galerija suvremene umjetnosti

GLAD, Zvonimir, slikar (Srpske Moravice, 20. XII. 1925 — Brod na Kupi, 1952). Završio je Akademiju u Zagrebu. Sudjelovao u partizanskom pokretu od 1942. Bio je zastupljen na izložbama umjetnika partizana Hrvatske. Predavao na školama u Karlovcu i Rijeci. Slikao krajolike iz doline Kupe i portrete. Posmrtna izložba priredena mu je u Zagrebu 1953. LIT.: S. Mateljan, *Likovna umjetnost u NOB-i Hrvatske* (katalog), Zagreb 1974.

GLADIĆ, Ivan Franjo, slikar (Rijeka, oko 1605 — oko 1680). Prve pouke dobio od predalpskih manirista. U doba biskupa Hrena slikao u ljubljanskim crkvama. Očuvana su dva njegova signirana djela: *Predaja ključeva Sv. Petru* (1640) na oltaru Sv. Petra u crkvi Uznesenja Marijina u Rijeci i *Portret Mihaela Dienstmann* (1656) u Ljubljani. Plastičnošću likova i bojom podvlači baroknu reprezentativnost.

LIT.: J. W. Valvasor, *Die Ehre des Herzogthums Krain*, 1689, XI, str. 692. i XII, str. 153. Ra. Mat.

GLAGOLJICA, pismo koje su za potrebe evangelizacije Slavena sastavili braća Ćiril i Metod 863. Isprijava je bila rasprostranjena po svim slav. zemljama, poslije je ograničena na JZ Hrvatsku gdje je u uporabi od X — XX. st.

M. GLAVURTIĆ, *Carmina marini*

Oblik slova nije uzet iz nekog ranijeg pisma, premda su likovno najbliža etiopskom pismu. G. se javlja u dva glavna oblika: kao *obla* i *uglata* (tzv. *hrvatski ustav*). Obla je bila raširena u Bugarskoj, Makedoniji, Duklji, Zahumlju, I Bosni (*Assemanovo evanđelje*, *Zografsko evanđelje*, *Sinajski euhanđelje*), a umjerenu oblost pokazuju i najstariji hrv. glagoljski spomenici (*Bašćanska ploča*, *Bečki listići*, *Mihanovićev apostol*). Uglata g. osobu-jan je hrv. oblik glagoljice. Pojavljuje se od XII. st., kad se u drugim zemljama g. prestaje upotrebljavati, a procvat doživljava u XIV. i XV. st. (*Vatikanski misal* iz 1315, *Reimsko evanđelje*, *Herzegov misal*, *Brevijar Metropolitane* i dr.). Kurzivna g. se javlja u drugoj pol. XIV. st. i tijekom vremena potpuno prevladava. Prva je glagoljicom štampana knjiga *Misal* iz 1483. za koju se pretpostavlja da je tiskana na domaćem tlu. Od tada pa do kraja XVIII. st. tiskano je glagoljicom oko 60 knjiga, i to u Mlecima, Rijeci, Kolinju, Senju, Rimu i dr. R.

GLAVAČ, Stjepan, isusovac kartograf (Varaždin, 13. XII. 1627 — Trnava, 4. VIII. 1680). God. 1651—56. i 1666—67. profesor na isusovačkoj akademiji u Zagrebu. Teologiju i matematiku predavao na sveučilištima u Grazu, Linzu, Celovcu i Trnavi. Za vrijeme službovanja u Zagrebu propustovao je veći dio Z Hrvatske i na temelju prikupljenih podataka sastavio i 1673. izdao kartu Z dijela Hrvatske, kapitalno djelo naše kartografije XVII. st. Jedini poznati primjerak čuva se u Arhivu HAZU u Zagrebu.

LIT.: M. Marković, *Razvitak kartografskih upoznavanja današnjih jugoslavenskih zemalja*, I, Zagreb 1975. — A. Pandžić, *Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske*, Zagreb 1988. R.

GLAVAN, Mate, arhitekt (Rijeka, 20. VIII. 1836 — 3. VII. 1914). Školovao se na Joanneumu u Grazu gdje je diplomirao 1867. Djelovao na Sušaku kao projektant, kulturni i javni djelatnik te poduzetnik. God. 1883. projektira Rafineriju nafte, a 1888. hotel »Kontinental«, monumentalnu građevinu u stilu visokoga historicizma s kasnorenesansnim detaljima (plastične alegorije Fortune i Merkura na pročelju). Projektom hotela ostvaruje jedinstveno arhitektonsko-urbanističko rješenje kojim zacrtava smjerove i gabarit novozasnovane četvrti Sušaka. Jedan je od osnivača tiskare na Kortilu i domoljubnoga društva »Jadranska vila«.

LIT.: R. Matejčić, *Kako čitati grad*, Rijeka, 1988, str. 337—340.

Ra. Mat.

GLAVIČIĆ, Ante, arheolog (Senj, 19. I. 1931). Diplomirao arheologiju na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Od 1962. radi u Gradskome muzeju u Senju. Bavi se istraživanjima i zaštitom spomeničke baštine na području Senja i njegove šire okolice. Posebnu pozornost posvećuje prikupljanju građe o uskocima i uređenju Muzeja senjskih uskoka.

BIBL.: *Arheološki nalazi iz Senja i okolice*, Senjski zbornik, 1967—69; *Vodič po Senju i okolici*, 1974; *Otkriće starih slikarija na morskim stijenama Podgorja*, Senjski zbornik, 1975; *Prilog istraživanju sakralne arhitekture na primorskim padinama Velebita i Velike Kapele*, ibid., 1981—82. B. Čk.

GLAVINIĆ, Mihovil, arheolog i klasični filolog (Makarska, 14. X. 1833 — Split, 21. VIII. 1898). Filologiju završio u Padovi, tečajeve usavršavanja iz epigrafije i arheologije (kod Th. Mommsena) u Berlinu. Upravitelj Arheološkoga muzeja u Splitu (1873—83). Iskopao starokršć. baziliku na Manastirinama. Za konzervatora Splita i Dalmacije postavljen 1875. Premještanjem u Zadar 1883. postao je školski savjetnik i inspektor srednjih škola za Dalmaciju, a bio je i ravnatelj Arheološkoga muzeja u Zadru. Kroz to vrijeme iskapa u Asseriji kraj Benkovca.

BIBL.: *Inscriptiones des Musées de Salona*, MCC, 1875; *Aus einem Reiseberichte des K. K. Conservator Mich. Glavinich*, ibid., 1878; *Aus Salona*, ibid., 1881; *Programma (del Bulletin di archeologia e storia dalmata) pubblicato il sessagesimo giorno natalizio di Teodoro Mommsen*, Bullettino ASD, 1878; *Inscrizioni inedite*, ibid., 1888, 1889, 1890, 1896.

LIT.: G. Alačević, Michele Glavinich, Bullettino ASD, 1898.

N. Ci.

GLAVOTOK, samostan i crkva franjevac trećoredaca glagoljaša na Z obali otoka Krka. U XIV. st. frankopansko imanje s obiteljskom kapelom, 1445. darovano trećorecima koji tu najprije grade omanji samostan, a 1507. i sadašnju crkvu. Crkva je jednobrodna sa šiljastim svodom u svetištu. Iza svetišta nastavlja se kor s križno-rebrastim svodom, kakav ima i sakristija do njega. Slike na glavnom oltaru, *Bl. Djevoja Marija s djetetom Isusom*, Sv. Franjo i Sv. Jeronim, naslikao je vjerojatno Matteo da Verona (1576—1618). Iz istoga doba je i glavni mramorni oltar. Bočne oltare izradio je 1760. venec. klesar Giuseppe Bisson. U samostanu se nalaze slike i liturgijski predmeti iz XVII. i XVIII. st., te više glag. natpisa. Arhiv toga samostana (glagoljica) pohranjen je u arhivu redovničke provincije u Zagrebu.

LIT.: S. Ivančić, *Povjesne crte* ..., Zadar 1911.

A. Bad.